

Spēkā no 19.12.2007
Spēkā esošs



Publicēts: Vēstnesis, 05.12.2007, nr. 195
Publicēts: ZIŅOTĀJS, 10.01.2008, nr. 1

Ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 2010.gada 29.decembrim.

Grozījumi: 18.06.2009. likums (L.V., 7.jūl., nr.107;
Ziņotājs, 2009, nr.16)
01.12.2009. likums (L.V., 10.dec., nr.194)
16.12.2010. likums (L.V., 29.dec., nr.205)

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Ģenētiski modificēto organismu aprites likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **ģenētiski modificēts organisms** — jebkurš dzīvs organisms ar jaunu ģenētiskā materiāla kombināciju, kura iegūta, izmantojot likumā noteiktās ģenētiskās modifikācijas metodes;
- 2) **ģenētiskās modifikācijas metodes**:
 - a) nukleīnskābju rekombinācijas metodes — jaunu ģenētiskā materiāla kombināciju veidošana, ārpus organisma ar dažādiem līdzekļiem ievadot nukleīnskābju fragmentus vīrusā, baktēriju plazmīdā vai citā vektorsistēmā, kā arī tādu nukleīnskābju nogādāšana šūnās, kuras tajās neveidojas dabiski, taču spēj turpināt vairošanos,
 - b) metodes, kas saistītas ar ārpus organisma izveidotā ģenētiskā materiāla tiešu ievadīšanu organismā, tai skaitā ar mikroinjekciju, makroinjekciju, mikroinkapsulāciju,
 - c) šūnu un protoplastu sapludināšanas vai hibridizācijas metodes — šūnu veidošana ar jaunām ģenētiskā materiāla kombinācijām, sapludinot divas vai vairākas šūnas no sistemātiski attālām organismu grupām un izmantojot paņēmienus, kas nav sastopami dabā;
- 3) **ģenētiski modificēto organismu aprite** — darbības, kas saistītas ar ģenētiski modificēto organismu ierobežoto izmantošanu un izplatīšanu vidē vai tirgū;
- 4) **ģenētiski modificēto organismu ierobežotā izmantošana** — jebkura darbība, ko veic saistībā ar ģenētiski modificētajiem organismiem, kurus kontrolē, izmantojot īpašus norobežošanas pasākumus, kas efektīvi ierobežo šo organismu saskarsmi ar vidi un ietekmi uz to;
- 5) **ģenētiski modificēto organismu izplatīšana vidē** — ģenētiski modificēto organismu izplatīšana vidē izmēģinājumiem, kas saistīti ar to turpmāko izmantošanu lauksaimniecībā vai citās tautsaimniecības nozarēs, vai kādiem citiem noteiktiem mērķiem, neizmantojot īpašus norobežošanas pasākumus, lai ierobežotu ģenētiski modificēto organismu tiešu saskarsmi ar vidi, kā arī tādu zaļu izmantošana klīniskajā izpētē, kuras satur ģenētiski modificētos organismus, sastāv vai ir iegūtas no tiem;
- 6) **ģenētiski modificēto organismu izplatīšana tirgū** — ģenētiski modificēto organismu vai tos saturošu produktu nodošana trešajām personām par maksu vai bez maksas. Izplatīšana tirgū ietver darbības, kas saistītas ar:
 - a) tādas pārtikas apriti, kura satur ģenētiski modificētos organismus, sastāv vai ir iegūta no tiem,
 - b) tādas dzīvnieku barības apriti, kura satur ģenētiski modificētos organismus, sastāv vai ir iegūta no tiem,

c) ģenētiski modificēto kultūraugu sēklu un augu pavairošanas materiāla apriti,

d) ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanu,

e) ģenētiski modificēto dzīvnieku apriti,

f) ģenētiski modificēto organismu izmantošanu citās tautsaimniecības nozarēs;

7) **līdzāspastāvēšana** — ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšana, novākšana, uzglabāšana, sagatavošana, saiņošana un transportēšana līdztekus bioloģiskajai un konvencionālajai lauksaimniecībai;

8) **riska novērtēšana** — uz zinātniskiem pierādījumiem balstītu pasākumu kopums, lai identificētu un noteiktu ģenētiski modificēto organismu iespējamo kaitīgo tiešo vai netiešo, īstermiņa vai ilgtermiņa ietekmi uz cilvēku un dzīvnieku veselību un vidi;

9) **ārkārtas gadījums** — gadījums, kas saistīts ar ģenētiski modificēto organismu nejaušu izkļūšanu ārpus kontroles, kad šī izkļūšana īstermiņā vai ilgtermiņā var radīt draudus cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

2.pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir nodrošināt ģenētiski modificēto organismu drošu apriti, novēršot negatīvo ietekmi uz cilvēku un dzīvnieku veselību vai vidi, saglabājot bioloģisko daudzveidību, veicinot ilgtspējīgas lauksaimniecības un biotehnoloģijas attīstību, arī ģenētiski modificēto kultūraugu pastāvēšanu līdztekus bioloģiskajai un konvencionālajai lauksaimniecībai.

3.pants. Ģenētiski modificēto organismu aprites principi

Lēmumu, kas saistīts ar ģenētiski modificēto organismu apriti, pieņem, ievērojot šādus principus:

1) riska novērtēšanas princips, kas paredz, ka risku novērtē pirms darbībām, kuras saistītas ar ģenētiski modificēto organismu apriti, tai skaitā attiecībā uz konkrēto ekosistēmu, kuru var ietekmēt ģenētiski modificēto organismu izplatīšana;

2) ilgtspējīgas attīstības princips, kas paredz, ka ģenētiski modificēto organismu apriti var atļaut, ja attiecīgā darbība vērsta uz valsts ekonomikas attīstības veicināšanu un tiek ievēroti vides aizsardzību regulējošos normatīvajos aktos noteiktie ilgtspējīgas attīstības un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pamatprincipi;

3) piesardzības princips, kas paredz attiecīgus pagaidu riska pārvaldes pasākumus bīstamības samazināšanai līdz riska novērtēšanai un riska vadības izstrādāšanai, ja riska novērtēšanas procesā pastāv nenoteiktība, kas saistīta ar iespējamo negatīvo ietekmi uz cilvēku un dzīvnieku veselību vai vidi, ģenētiski modificētos organismus izplatot vidē vai tirgū;

4) sabiedrības informēšanas un līdzdalības princips, kas paredz, ka institūcijas veicina sabiedrības izglītošanu un informēšanu, uzklaua un izvērtē sabiedrības viedokli jautājumos, kas saistīti ar ģenētiski modificēto organismu apriti;

5) uzraudzības un kontroles pasākumu nodrošināšanas princips, kas paredz, ka ģenētiski modificēto organismu izplatīšana vidē vai tirgū ir atļauta tikai tad, ja attiecīgajam ģenētiski modificētajam organismam ir nodrošināta noteikšanas metode un izsekojamība.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

4.pants. Likuma darbības joma

(1) Likums nosaka valsts institūciju kompetenci, fizisko un juridisko personu (turpmāk — persona) tiesības un pienākumus, ģenētiski modificēto organismu aprites, tai skaitā ģenētiski modificēto kultūraugu līdzāspastāvēšanas, principus, uzraudzību un kontroli, sabiedrības līdzdalību, personu atbildību un tiesisko aizsardzību, kā arī drošības pasākumus un informācijas apriti jebkura iespējamā ārkārtas gadījuma novēršanai.

(2) Likums neattiecas uz:

1) gēnu terapijas izmantošanu medicīnā;

2) to zāļu izplatīšanu tirgū, kuras satur ģenētiski modificētos organismus, sastāv vai ir iegūtas no tiem, izņemot riska novērtēšanu saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ģenētiski modificēto organismu izplatīšanu vidē vai tirgū, monitoringa un atļaujas izsniegšanas kārtību, kā arī uz kārtību, kādā sniedzama informācija par ģenētiski modificēto organismu apriti un sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā;

3) tādu organismu ģenētisko modifikāciju, kas notiek, izmantojot kādu no šādām metodēm (neizmantojot šā

likuma 1.panta 2.punktā minētās metodes):

- a) mutāģenēzi,
- b) prokariotu sugu šūnu vai protoplastu saplūšanu, pēc kuras notiek ģenētiskā materiāla apmaiņa,
- c) dažādu eikariotu sugu šūnu vai protoplastu saplūšanu, ieskaitot hibridomu un augu šūnu hibrīdu iegūšanu,
- d) pašklonēšanu, kuras rezultātā iegūtie organismi nav bīstami cilvēkiem, dzīvniekiem vai augiem un nevar izraisīt to slimības, — nukleīnskābes izdalīšanu no šādu organismu šūnām, pēc kuras seko vai neseko visas attiecīgās nukleīnskābes, tās daļas vai tās sintētiskā ekvivalenta fermentatīva vai mehāniska apstrāde, lai izraisītu ģenētiskā materiāla modifikāciju, un iegūtā ģenētiskā materiāla ievadīšana tās pašas sugas vai filoģenētiski tuvu saistītu sugu organismu šūnās, ar kurām ģenētiskās informācijas apmaiņa ir iespējama arī dabiskos fizioloģiskos apstākļos;

4) ģenētiski modificēto organismu ierobežotu izmantošanu, kas saistīta ar tādu ģenētiski modificēto organismu izmantošanu, kuri atbilst nekaitīguma kritērijiem, kas noteikti normatīvajos aktos par ģenētiski modificēto organismu ierobežotās izmantošanas un atļaujas izsniegšanas kārtību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

II nodaļa Institūciju kompetence

5.pants. Ministru kabineta kompetence

(1) Ministru kabinets:

- 1) nosaka ģenētiski modificēto organismu ierobežotās izmantošanas un atļaujas izsniegšanas kārtību;
- 2) nosaka kārtību, kādā ģenētiski modificētos organismus izplata vidē vai tirgū, monitoringa un atļaujas izsniegšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā sniedzama informācija par ģenētiski modificēto organismu apriti un sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā;
- 3) nosaka ģenētiski modificēto organismu riska novērtēšanas metodoloģiju;
- 4) nosaka prasības un kārtību, kādā uzrauga, kontrolē un reģistrē ģenētiski modificēto kultūraugu audzētājus un apmainās ar informāciju saistībā ar ģenētiski modificēto kultūraugu audzētāju reģistru, kā arī prasības ģenētiski modificēto kultūraugu audzētāju apmācības veicējam un tiesības izsniegt apliecības par apmācību;
- 5) nosaka, kādā apmērā maksājama valsts nodeva par ģenētiski modificēto organismu riska novērtējuma atzinuma sagatavošanu, kā arī tās samaksas kārtību;
- 6) apstiprina Ģenētiski modificēto organismu uzraudzības padomes nolikumu.

(2) Ministru kabinets ne retāk kā reizi septiņos gados apstiprina nacionālās bioloģiskā drošuma sistēmas attīstības stratēģijas pamatnostādnes un šīs sistēmas attīstības plānu.

(3) Ministru kabinets var noteikt aizliegumus un ierobežojumus ģenētiski modificēto organismu izplatīšanai tirgū Latvijā vai atsevišķā tās teritorijā, ja saskaņā ar zinātnisko pamatojumu ģenētiski modificēto organismu izplatīšana var nodarīt kaitējumu cilvēku vai dzīvnieku veselībai vai videi vai radīt būtiskus zaudējumus Latvijas vai atsevišķas tās teritorijas daļas ekonomikas attīstībai. Par minēto aizliegumu tiek informēta Eiropas Komisija.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu un 16.12.2010. likumu)

6.pants. Zemkopības ministrijas kompetence

Zemkopības ministrija, sadarbojoties ar zinātniskajām organizācijām, biedrībām un nodibinājumiem, izstrādā un kopīgi ar valsts institūcijām, kas atbild par ģenētiski modificēto organismu aprites kontroli un uzraudzību, īsteno vienotu politiku šādās jomās:

- 1) ģenētiski modificēto organismu aprite;
- 2) līdzāspastāvēšana;
- 3) nacionālās bioloģiskā drošuma sistēmas attīstība.

7.pants. Valsts augu aizsardzības dienesta kompetence

Valsts augu aizsardzības dienests:

- 1) organizē un vada publiski pieejamas valsts informācijas sistēmas — ģenētiski modificēto kultūraugu audzētāju reģistra — izveidošanu un darbību;
- 2) izskata iesniegumus un pieņem lēmumus par ģenētiski modificēto kultūraugu audzētāju iekļaušanu ģenētiski modificēto kultūraugu audzētāju reģistrā;
- 3) nodrošina ģenētiski modificēto kultūraugu līdzāspastāvēšanas uzraudzību un kontroli;
- 4) nodrošina ģenētiski modificēto kultūraugu šķirņu sēklu un augu pavairošanas materiāla aprites uzraudzību un kontroli;
- 5) nosaka ģenētiski modificētos organismus sēklās un augu pavairošanas materiālā;
- 6) piedalās starptautisko organizāciju rīkotajās starplaboratoriju testēšanas programmās;
- 7) ievieš starptautiski atzītas metodes, kas saistītas ar ģenētiski modificēto organismu noteikšanu sēklās un augu pavairošanas materiālā;
- 8) nodrošina ģenētiski modificēto organismu noteikšanu sēklās un augu pavairošanas materiālā ārvalstu laboratorijās, ja to nav iespējams veikt Latvijā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

8.pants. Pārtikas un veterinārā dienesta kompetence

Pārtikas un veterinārais dienests:

- 1) pamatojoties uz Zinātniskās ekspertu komisijas atzinumu un Ģenētiski modificēto organismu uzraudzības padomes priekšlikumu, izdod atļauju ģenētiski modificēto organismu:

a) ierobežotai izmantošanai,

b) izplatīšanai vidē, izņemot atļauju to zāļu izmantošanai klīniskajā izpētē, kuras satur ģenētiski modificētos organismus, sastāv vai ir iegūtas no tiem,

c) izplatīšanai tirgū, izņemot atļauju Eiropas Parlamenta un Padomes 2003.gada 22.septembra regulā (EK) Nr.1829/2003 par ģenētiski modificētu pārtiku un barību (turpmāk — Eiropas Parlamenta un Padomes regula Nr.1829/2003) noteiktajām darbībām;

2) nodrošina, lai Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes, Eiropas Zāļu aģentūras un citu Eiropas Savienības dalībvalstu kompetento institūciju sagatavotie atzinumi par riska novērtēšanu sakarā ar ģenētiski modificēto organismu izplatīšanu vidē vai tirgū tiktu izskatīti atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes regulai Nr.1829/2003 un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta regulai (EK) Nr.726/2004, ar ko nosaka cilvēkiem paredzēto un veterināro zāļu reģistrēšanas un uzraudzības Kopienas procedūras un izveido Eiropas Zāļu aģentūru, kā arī normatīvajiem aktiem par ģenētiski modificēto organismu izplatīšanu vidē vai tirgū, monitoringa un atļaujas izsniegšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā sniedzama informācija par ģenētiski modificēto organismu apriti un sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā;

3) organizē un vada publiski pieejamas valsts informācijas sistēmas — ģenētiski modificēto organismu aprites reģistra — izveidošanu un darbību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

9.pants. Valsts zinātniskā institūta “Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts” kompetence

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts:

1) pilda references laboratorijas funkcijas ģenētiski modificēto organismu noteikšanā;

2) piedalās starptautisko organizāciju rīkotajās starplaboratoriju testēšanas programmās;

3) ievieš starptautiski atzītas ģenētiski modificēto organismu noteikšanas metodes;

4) nodrošina ģenētiski modificēto organismu paraugu izmeklēšanu ārvalstu laboratorijās, ja to nav iespējams veikt Latvijā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 01.12.2009. likumu)

10.pants. Zāļu valsts aģentūras kompetence

Zāļu valsts aģentūra novērtē zāles, kas satur ģenētiski modificētos organismus, sastāv vai ir iegūtas no tiem, izdod atļaujas to izplatīšanai vidē, kā arī uzrauga to izplatīšanu vidē, ja attiecīgās zāles izmanto klīniskajā izpētē atbilstoši farmāciju regulējošos normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

11.pants. Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” kompetence

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” pēc iesnieguma saņemšanas no personas, kas izplata vidē vai tirgū ģenētiski modificētos organismus, sagatavo monitoringa programmu. Pamatojoties uz veiktā monitoringa rezultātiem, personas, kas izplata vidē vai tirgū ģenētiski modificētos organismus, informē Zemkopības ministriju par riska novērtēšanas un vides aizsardzības pasākumiem, kas īstenojami, veicot darbības ar ģenētiski modificētajiem organismiem un izplatot tos vidē.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 01.12.2009. likumu)

12.pants. Valsts vides dienesta kompetence

Valsts vides dienests kontrolē vides aizsardzības nosacījumu ievērošanu attiecībā uz ģenētiski modificēto organismu izplatīšanu vidē un ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

13.pants. Dabas aizsardzības pārvaldes kompetence

Dabas aizsardzības pārvalde sagatavo un iesniedz Vides pārraudzības valsts birojam ieteikumus, kas būtu ietverami nosacījumos par ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas teritorijām (NATURA 2000) novērtējumu atbilstoši normatīvajos aktos par ietekmi uz vidi noteiktajai kārtībai.

14.pants. Valsts darba inspekcijas kompetence

Valsts darba inspekcija atbilstoši normatīvajiem aktiem par darba aizsardzību saskarsmē ar bioloģiskajām vielām nodrošina to drošības un darba aizsardzības pasākumu uzraudzību un kontroli, kuri saistīti ar ģenētiski modificēto organismu ierobežoto izmantošanu.

15.pants. Zinātniskā ekspertu komisija

(1) Zinātniskā ekspertu komisija ir konsultatīva ekspertu darba grupa, kas izskata personu iesniegtos riska novērtēšanas dokumentus, kā arī sagatavo un iesniedz Pārtikas un veterinārajam dienestam zinātniski pamatotu atzinumu par ģenētiski modificēto organismu riska novērtējumu un monitoringa programmu. Zinātniskā ekspertu komisija sagatavo priekšlikumus Pārtikas un veterinārajam dienestam jautājumos, kas saistīti ar nacionālās bioloģiskā drošuma sistēmas attīstības stratēģijas pilnveidošanu, un veicina sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā par ģenētiski modificēto organismu apriti.

(2) (Izslēgta ar 18.06.2009. likumu).

(3) Pārtikas un veterinārais dienests atbilstoši piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem nodrošina Zinātniskās ekspertu komisijas darbību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

16.pants. Ģenētiski modificēto organismu uzraudzības padome

(1) Ģenētiski modificēto organismu uzraudzības padome ir Ministru kabineta izveidota konsultatīva institūcija, kas koordinē nacionālās bioloģiskā drošuma sistēmas politikas izstrādi. Ģenētiski modificēto organismu uzraudzības padome veicina sadarbību starp institūcijām, kas kontrolē un uzrauga ģenētiski modificēto organismu apriti, un zinātniskajām institūcijām, kas veic pētījumus šajā jomā, kā arī sekmē ar ģenētiski modificēto organismu apriti saistītās valsts politikas īstenošanā iesaistīto institūciju sadarbību un valsts politikas instrumentu pilnveidošanu.

(2) Ģenētiski modificēto organismu uzraudzības padome iesniedz priekšlikumus Pārtikas un veterinārajam dienestam par šā likuma 8.panta 1.punktā minētās atļaujas izsniegšanu vai anulēšanu.

(3) Ģenētiski modificēto organismu uzraudzības padomes nolikumu un sastāvu apstiprina Ministru

kabinets. Nolikumā nosaka Ģenētiski modificēto organismu uzraudzības padomes institucionālo sastāvu, tiesības, funkcijas un darbības kārtību.

(4) Ģenētiski modificēto organismu uzraudzības padomes sekretariāta funkcijas veic Zemkopības ministrija valsts budžetā kārtējam gadam šim mērķim paredzēto finanšu līdzekļu ietvaros.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

III nodaļa

Ģenētiski modificēto organismu ierobežotā izmantošana

17.pants. Ar ģenētiski modificēto organismu ierobežoto izmantošanu saistītās darbības

Ar ģenētiski modificēto organismu ierobežoto izmantošanu saistītās darbības drīkst veikt zinātniska institūcija, kas reģistrēta zinātnisko institūciju reģistrā (turpmāk — zinātniskā institūcija).

18.pants. Ģenētiski modificēto organismu izmantošanas ierobežojuma pakāpes

(1) Katrai ar ģenētiski modificēto organismu ierobežoto izmantošanu saistītajai darbībai atbilstoši normatīvajiem aktiem par ģenētiski modificēto organismu ierobežotās izmantošanas un atļaujas izsniegšanas kārtību tiek noteikta ierobežojuma pakāpe, pamatojoties uz veikto riska novērtējumu, kā arī normatīvajiem aktiem par darba aizsardzību saskarsmē ar bioloģiskajām vielām.

(2) Ar ģenētiski modificēto organismu ierobežoto izmantošanu saistītās darbības iedala četrās drošības klasēs:

1) pirmajai drošības klasei atbilst darbības, kuras nerada risku vai kuru radītais risks ir niecīgs. Tās ir darbības, kurām atbilst pirmās pakāpes ierobežojums, kas noteikts, lai aizsargātu cilvēku veselību vai vidi;

2) otrajai drošības klasei atbilst darbības, kas rada nelielu risku. Tās ir darbības, kurām atbilst otrās pakāpes ierobežojums, kas noteikts, lai aizsargātu cilvēku veselību vai vidi;

3) trešajai drošības klasei atbilst darbības, kas rada mērenu risku. Tās ir darbības, kurām atbilst trešās pakāpes ierobežojums, kas noteikts, lai aizsargātu cilvēku veselību vai vidi;

4) ceturtajai drošības klasei atbilst darbības, kas rada lielu risku. Tās ir darbības, kurām atbilst ceturtais pakāpes ierobežojums, kas noteikts, lai aizsargātu cilvēku veselību vai vidi.

(3) Drošības pasākumus veic atbilstoši konkrētajai ierobežojuma pakāpei saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ģenētiski modificēto organismu ierobežotās izmantošanas un atļaujas izsniegšanas kārtību un normatīvajiem aktiem par darba aizsardzību saskarsmē ar bioloģiskajām vielām.

19.pants. Tiesības un pienākumi, veicot ar ģenētiski modificēto organismu ierobežoto izmantošanu saistītās darbības

(1) Ģenētiski modificēto organismu ierobežoto izmantošanu var uzsākt, ja saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ģenētiski modificēto organismu ierobežotās izmantošanas un atļaujas izsniegšanas kārtību ievēroti šādi nosacījumi:

- 1) zinātniskā institūcija nodrošināta ar aprīkojumu un iekārtām;
- 2) veikta ģenētiski modificētā organisma riska novērtēšana un noteikta ierobežojuma pakāpe;
- 3) par darbības uzsākšanu noteiktā kārtībā sniegts paziņojums Pārtikas un veterinārajam dienestam.

(2) Lai veiktu ar trešajai un ceturtajai drošības klasei atbilstošo ģenētiski modificēto organismu ierobežoto izmantošanu saistītās darbības, jāsaņem Pārtikas un veterinārā dienesta atļauja saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ģenētiski modificēto organismu ierobežotās izmantošanas un atļaujas izsniegšanas kārtību. Bez atļaujas drīkst veikt ar ģenētiski modificēto organismu ierobežoto izmantošanu saistītās darbības, kas atbilst pirmajai un otrajai drošības klasei, ja ievēroti šā panta pirmās daļas nosacījumi.

(3) Zinātniskajai institūcijai, veicot ar ģenētiski modificēto organismu ierobežoto izmantošanu saistītās darbības, ir šādi pienākumi:

1) izvērtēt veiktos kontroles un drošības pasākumus atbilstoši normatīvajiem aktiem par ģenētiski modificēto organismu ierobežotās izmantošanas un atļaujas izsniegšanas kārtību;

2) nekavējoties veikt atbilstošus kontroles un drošības pasākumus, ja ir pamats uzskatīt, ka šie ģenētiski modificētie organismi vairs neatbilst jaunākajām zinātnes atziņām;

3) nodrošināt ģenētiski modificēto organismu ierobežotās izmantošanas darba drošības un higiēnas prasību ievērošanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par darba aizsardzību saskarsmē ar bioloģiskajām vielām;

4) pārtraukt darbību ar ģenētiski modificētajiem organismiem, ja, ņemot vērā jaunākās zinātnes atziņas, ir pamats uzskatīt, ka tā rada draudus cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi, un informēt par to attiecīgās kompetentās iestādes un sabiedrību.

IV nodaļa

Ģenētiski modificēto organismu izplatīšana vidē vai tirgū

20.pants. Tiesības izplatīt ģenētiski modificētos organismus vidē vai tirgū

(1) Lai izplatītu ģenētiski modificētos organismus vidē, personai, kura ir izveidojusi ģenētiski modificētos organismus, nepieciešams saņemt Pārtikas un veterinārā dienesta vai Zāļu valsts aģentūras atļauju saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā ģenētiski modificētos organismus izplata vidē vai tirgū, monitoringa un atļaujas izsniegšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā sniedzama informācija par ģenētiski modificēto organismu apriti un sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā.

(2) Lai izplatītu ģenētiski modificētos organismus tirgū, personai, kura ir izveidojusi ģenētiski modificētos organismus, nepieciešams saņemt Pārtikas un veterinārā dienesta atļauju saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā ģenētiski modificētos organismus izplata vidē vai tirgū, monitoringa un atļaujas izsniegšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā sniedzama informācija par ģenētiski modificēto organismu apriti un sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā, vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentas institūcijas attiecīgu atļauju, vai Eiropas Parlamenta un Padomes regulā Nr.1829/2003 noteikto atļauju.

(3) Tiesības audzēt ģenētiski modificētos kultūraugus ir ģenētiski modificēto kultūraugu audzētāju reģistrā reģistrētai personai, ja attiecīgā ģenētiski modificētā organisma izveidotājam ir izsniegta atbilstoša šā panta otrajā daļā minētā atļauja. Ģenētiski modificētā kultūrauga audzētājs nodrošina līdzaspastāvēšanas noteikumu ievērošanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par ģenētiski modificēto kultūraugu līdzaspastāvēšanu un uzraudzības un kontroles kārtību.

(18.06.2009. likuma redakcijā)

21.pants. Atļaujas saņemšana zāļu klīniskās izpētes veikšanai

Ja zāles satur ģenētiski modificētos organismus, sastāv vai ir iegūtas no tiem, tās atļauts izplatīt vidē, ja ir saņemta Zāļu valsts aģentūras atļauja un ētikas komitejas atzinums saskaņā ar normatīvajiem aktiem par zāļu klīniskās izpētes un lietošanas novērojumu veikšanu un Pārtikas un veterinārā dienesta atzinums par ģenētiski modificēto organismu riska novērtējumu saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā ģenētiski modificētos organismus izplata vidē vai tirgū, monitoringa un atļaujas izsniegšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā sniedzama informācija par ģenētiski modificēto organismu apriti un sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

22.pants. Ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanas ierobežojumi

(1) Ministru kabinets atbilstoši šā likuma 5.panta trešajai daļai var noteikt aizliegumu ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanai Latvijā vai atsevišķā tās teritorijā.

(2) Pašvaldība pēc savas iniciatīvas vai uz personas priekšlikuma pamata ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem var noteikt aizliegumu ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanai attiecīgajā administratīvajā teritorijā vai tās daļā.

(3) Šā panta otrajā daļā minēto aizliegumu nosaka uz laiku, kas nav īsāks par pieciem gadiem.

(4) Pirms šā panta otrajā daļā minēto noteikumu pieņemšanas pašvaldība informē sabiedrību un publicē paziņojumu par nodomu noteikt aizliegumu pašvaldības izdotajā laikrakstā, bet, ja tāda nav, — citā vietējā laikrakstā, kā arī ievieto minēto paziņojumu savā mājaslapā internetā un nosūta informāciju par paziņojumu Zemkopības ministrijai un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, kas šo informāciju ievieto savās mājaslapās internetā. Paziņojumā norāda teritoriju, kurā paredzēts noteikt aizliegumu ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanai, kā arī sabiedrības viedokļu, priekšlikumu un iebildumu sniegšanas vietu un termiņu. Priekšlikumu un iebildumu sniegšanas termiņš nedrīkst būt īsāks par 30 dienām no paziņojuma

publicēšanas dienas. Iebildumu neiesniegšana pašvaldības noteiktajā termiņā uzskatāma par piekrišanu aizlieguma noteikšanai.

(5) Ja pašvaldība saņēmusi rakstveida iebildumu pret ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanas aizliegumu, tā izvērtē iesniegto iebildumu un lemj par konkrētās teritorijas, pret kuras iekļaušanu izteikts iebildums, izslēgšanu no paredzētās aizlieguma zonas vai atstāšanu tajā, ņemot vērā sabiedrības vairākuma viedokli, samērīguma un ilgtspējīgas attīstības principus.

(6) Pašvaldība par šā panta otrajā daļā minēto aizliegumu informē tās pašvaldības, kuru administratīvā teritorija robežojas ar teritoriju, kurā paredzēts noteikt aizliegumu ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanai, kā arī Zemkopības ministriju, Valsts vides dienesta attiecīgo reģionālo vides pārvaldi, kā arī Valsts augu aizsardzības dienestu, kas minēto informāciju iekļauj ģenētiski modificēto kultūraugu audzētāju reģistrā.

(18.06.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 01.12.2009. likumu un 16.12.2010. likumu)

23.pants. Antibiotiku rezistentu marķierģēnu izmantošana

Aizliegts izplatīt vidē vai tirgū ģenētiski modificētos organismus, kas satur ģēnus, kuri kodē rezistenci pret medicīnā vai veterinārijā lietojamām antibiotikām un attiecībā uz kuriem riska novērtēšanas procesā ir konstatēts, ka tie negatīvi ietekmē cilvēku un dzīvnieku veselību vai vidi.

24.pants. Personu pienākumi

Personai, kas ieguvusi atļauju izplatīt vidē vai tirgū ģenētiski modificētos organismus, ir šādi pienākumi:

- 1) ievērot atļaujas nosacījumus par ģenētiski modificēto organismu izplatīšanu vidē vai tirgū;
- 2) nodrošināt monitoringa pasākumu īstenošanu un kompetento institūciju informēšanu par tā rezultātiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā ģenētiski modificētos organismus izplata vidē vai tirgū, monitoringa un atļaujas izsniegšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā sniedzama informācija par ģenētiski modificēto organismu apriti un sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā;
- 3) veikt atbilstošus pasākumus un pārtraukt ģenētiski modificēto organismu izplatīšanu vidē vai tirgū, kā arī informēt par to attiecīgās kompetentās iestādes un sabiedrību, ja ir kļuvusi pieejama jauna informācija un ir pamats uzskatīt, ka pastāv risks cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi.

25.pants. Monitoringa nodrošināšana

Lai nodrošinātu šā likuma 24.panta 2.punktā minētā monitoringa īstenošanu, personai ir tiesības vienoties ar kompetento institūciju par vides monitoringa pielāgošanu šā likuma 24.panta 2.punktā minētajam monitoringam, attiecīgi nodrošinot tā īstenošanai nepieciešamo finansējumu.

26.pants. Tās pārtikas un dzīvnieku barības izplatīšana tirgū, kura satur ģenētiski modificētos organismus, sastāv vai ir iegūta no tiem

Tās pārtikas un dzīvnieku barības izplatīšana tirgū, kura satur ģenētiski modificētos organismus, sastāv vai ir iegūta no tiem, notiek atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes regulai Nr.1829/2003 un Eiropas Parlamenta un Padomes 2003.gada 22.septembra regulai (EK) Nr.1830/2003, kas attiecas uz ģenētiski modificēto organismu izsekojamību un marķēšanu, kā arī no ģenētiski modificētiem organismiem ražotu pārtikas un barības produktu izsekojamību, ar ko groza direktīvu 2001/18/EK.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

26.¹ pants. Prasības attiecībā uz tādu pārtikas produktu tirdzniecību, kuri satur ģenētiski modificētos organismus, sastāv vai ir iegūti no tiem

Pārtikas produktus, kuru marķējumā saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir ietverta norāde par to, ka šie produkti satur ģenētiski modificētos organismus, sastāv vai ir iegūti no tiem, tirdzniecības vietās pārdošanai novieto savrup no citiem pārtikas produktiem tādā veidā, lai tie būtu viegli identificējami.

(18.06.2009. likuma redakcijā)

V nodaļa Informācijas pieejamība un sabiedrības līdzdalība

27.pants. Informācijas pieejamība un atklātība

Kompetentās institūcijas sniedz sabiedrībai informāciju par ģenētiski modificēto organismu apriti saskaņā ar ģenētiski modificēto organismu apriti regulējošo normatīvo aktu prasībām.

28.pants. Sabiedrības līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā

(1) Sabiedrībai — ikvienai privātpersonai, kā arī biedrībām un nodibinājumiem ir tiesības iesniegt priekšlikumus vai izteikt viedokli, pirms kompetentā institūcija izsniedz atļauju ģenētiski modificēto organismu ierobežotai izmantošanai, izplatīšanai vidē vai tirgū.

(2) Kārtība, kādā notiek sabiedrības līdzdalība un organizējama sabiedriskā apspriešana, kas saistīta ar ģenētiski modificēto organismu apriti, noteikta normatīvajos aktos par kārtību, kādā ģenētiski modificētos organismus izplata vidē vai tirgū, monitoringa un atļaujas izsniegšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā sniedzama informācija par ģenētiski modificēto organismu apriti un sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā.

(3) Kompetentā institūcija iesaista sabiedrību lēmumu pieņemšanas procesā, pirms tiek pieņemts lēmums par ģenētiski modificēto organismu ierobežotu izmantošanu, izplatīšanu vidē vai tirgū.

29.pants.

(Izslēgts ar 18.06.2009. likumu).

30.pants. Pienākums sniegt informāciju

(1) Persona, kura veic darbības ar ģenētiski modificētajiem organismiem, sistematizē un uzglabā informāciju, kas saistīta ar ģenētiski modificēto organismu apriti, un uzrāda to pēc kompetento institūciju pieprasījuma.

(2) Persona, kura veic darbības ar ģenētiski modificētajiem organismiem, nekavējoties atbilstoši normatīvajiem aktiem par ģenētiski modificēto organismu apriti informē attiecīgās kompetentās institūcijas un sabiedrību par gadījumiem, kad saņemti zinātniski pamatoti atzinumi par ģenētiski modificēto organismu iespējamo negatīvo ietekmi uz cilvēku un dzīvnieku veselību vai vidi, kā arī par to, ka cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi jau nodarīts kaitējums vai pastāv tieši draudi, ka šāds kaitējums varētu rasties, vai novērotas negatīvas pārmaiņas vidē sakarā ar ģenētiski modificētā organisma izplatīšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

31.pants. Informācijas aprite

Kompetentās institūcijas nodrošina, lai ar personām, Eiropas Savienības dalībvalstīm, Eiropas Komisiju, Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi, Eiropas Zāļu aģentūru un citām institūcijām notiktu apmaiņa ar informāciju par ģenētiski modificēto organismu apriti.

VI nodaļa Uzraudzība un kontrole

32.pants. Uzraudzības un kontroles institūcijas

Ģenētiski modificēto organismu apriti regulējošo normatīvo aktu izpildi atbilstoši kompetencei uzrauga un kontrolē Pārtikas un veterinārais dienests, Valsts vides dienests, Valsts augu aizsardzības dienests, Valsts darba inspekcija un Zāļu valsts aģentūra.

33.pants. Uzraudzības un kontroles institūciju tiesības

(1) Uzraudzības un kontroles institūcijas inspektoram ir tiesības:

1) veikt kontroli un iepazīties ar dokumentiem, lai nodrošinātu atļaujā noteikto nosacījumu izpildi;

2) ņemt paraugus, lai noteiktu, vai pārtikā, dzīvnieku barībā, sēklās un augu pavairošanas materiālā, kā arī citos vides objektos ir ģenētiski modificētie organismi;

3) ja rodas draudi cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi, atbilstoši kompetencei noteikt ierobežojumus vai aizliegumus.

(2) Ja rodas draudi cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi vai pārkāptas normatīvo aktu prasības, tiesības noteikt ierobežojumus vai aizliegumus ģenētiski modificēto organismu aprītē ir:

1) Pārtikas un veterinārajam dienestam — ģenētiski modificēto organismu ierobežotai izmantošanai, izplatīšanai vidē un tirgū;

2) Valsts darba inspekcijai — ģenētiski modificēto organismu ierobežotai izmantošanai;

3) Valsts vides dienestam — ģenētiski modificēto organismu izplatīšanai vidē un ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanai;

4) Valsts augu aizsardzības dienestam — ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanai.

(3) Valsts augu aizsardzības dienestam ir tiesības anulēt reģistrāciju ģenētiski modificēto kultūraugu audzētāju reģistrā, ja ir pārkāptas normatīvo aktu prasības par ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanu un līdzāspastāvēšanu.

(4) Pārtikas un veterinārajam dienestam ir tiesības anulēt atļauju ģenētiski modificēto organismu ierobežotai izmantošanai, izplatīšanai vidē un tirgū, ja ir pārkāptas ģenētiski modificēto organismu apriti regulējošo normatīvo aktu prasības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2009. likumu)

34.pants. Rīcība ārkārtas gadījumos

(1) Pārtikas un veterinārais dienests izstrādā un tā ģenerāldirektors apstiprina rīcības plānu ārkārtas gadījumiem, atbild par rīcību ārkārtas gadījumos un ievēro civilo aizsardzību regulējošo normatīvo aktu un ģenētiski modificēto organismu apriti regulējošo normatīvo aktu prasības.

(2) Ārkārtas gadījumos Pārtikas un veterinārā dienesta ģenerāldirektors:

1) nodrošina un koordinē ārkārtas pasākumu plāna īstenošanu;

2) nodrošina informācijas apriti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par pārtikas apriti un ģenētiski modificēto organismu apriti;

3) veic ārkārtas gadījuma analīzi un saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ģenētiski modificēto organismu apriti sagatavo priekšlikumus par izvairīšanos no līdzīgiem gadījumiem.

VII nodaļa

Atbildība un tiesiskā aizsardzība

35.pants. Atbildība

(1) Personas, kuras pārkāpušas ģenētiski modificēto organismu apriti regulējošos normatīvos aktus, saucamas pie normatīvajos aktos noteiktās atbildības.

(2) Saukšana pie atbildības neatbrīvo šā panta pirmajā daļā minētās personas no pienākuma atlīdzināt kaitējumu cilvēku un dzīvnieku veselībai un videi.

(3) Atbildību par ģenētiski modificēto organismu aprites rezultātā radušos kaitējumu cilvēku un dzīvnieku veselībai, kā arī par kaitējumu vai tiešiem kaitējuma draudiem videi, nosaka Vides aizsardzības likums un citi normatīvie akti.

36.pants. Tiesiskā aizsardzība biotehnoloģijas jomā

Tiesību apjomu un izņēmumus attiecībā uz biotehnoloģiskajiem izgudrojumiem, kā arī šo izgudrojumu tiesisko aizsardzību nosaka Patentu likums.

Pārejas noteikumi

1. Ministru kabinets līdz 2008.gada 1.decembrim izdod šā likuma 5.panta pirmajā daļā minētos Ministru kabineta noteikumus.

2. Līdz jaunu Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2008.gada 1.decembrim piemēro Ministru kabineta 2004.gada 20.aprīļa noteikumus Nr.333 “Noteikumi par ģenētiski modificēto organismu ierobežotu izmantošanu un apzinātu izplatīšanu vidē un tirgū, kā arī par monitoringa kārtību”, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

3. Šā likuma 5.panta 5.punkts stājas spēkā vienlaikus ar atbilstošiem grozījumiem likumā “Par nodokļiem un nodevām”.

4. Līdz dienai, kad stājas spēkā šā likuma 5.panta pirmās daļas 4.punktā minētie Ministru kabineta noteikumi, kas reglamentē prasības ģenētiski modificēto kultūraugu līdzāspastāvēšanai, kā arī uzraudzības un kontroles kārtību, bet ne ilgāk kā līdz 2010.gada 1.jūlijam ir piemērojami Ministru kabineta 2008.gada 15.janvāra noteikumi Nr.30 “Noteikumi par prasībām ģenētiski modificēto kultūraugu līdzāspastāvēšanas nodrošināšanai, kā arī uzraudzības un kontroles kārtību”, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(18.06.2009. likuma redakcijā)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 12.marta direktīvas 2001/18/EK par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē un Padomes direktīvas 90/220/EEK atcelšanu;

2) Eiropas Padomes 1998.gada 26.oktobra direktīvas 98/81/EK, ar ko groza direktīvu 90/219/EEK par ģenētiski modificētu mikroorganismu ierobežotu izmantošanu;

3) Eiropas Padomes 1990.gada 23.aprīļa direktīvas 90/219/EEK par ģenētiski modificētu mikroorganismu ierobežotu izmantošanu.

Likums Saeimā pieņemts 2007.gada 15.novembrī.

Valsts prezidents

V.Zatlers

Rīgā 2007.gada 5.decembrī